

Sevdikleri için yaşadı, sevdikleri için öldü...

GÜLSÜMAN DÖNMEZ

Gözleri cukuro koymuş. Benti salık. Tanıdık sesleri - konuşulanları belli belirsiz anlayabilen. Gözleri kaymış, görmüyor basbelli. "Gülsüman abla" diyorum. Bekizlerini sesin gırtlığı yönü çeviriyor. Duydu... Bir tenesüm... Bir gülümseme... Gülsüman'ın yüzünde gülümseme. Bir süre sonra bilinci geliyor. Anlarında yazıyor simli. Annesine sesleniyor, annesiyle konuşuyor. Gülüyor, ağlıyor... Saatler ilerliyor. Güneş batılı 402 oluyor... Salık alız yerisleri hızlanıyor, hızlanıyor. İnitiler belli belirsiz ana yüzündeki gülümsemesi belirgin, sürüyor. Gülsüman gülümsüyor. Huzurlu, mutlu...

O bir an. İlk defa bir ane ölüm Orkünde sohit düşünün.

Gülsüman sohit düştüğünde 37 yaşındaydı. 03'lu Sinan 10 yaşındaydı. Gülsüman Tokat'ın Turhal ilçesinde yoksul bir ailenin kızı olarak dünyaya gelmişti. Gacuzluğu ve gırtlığı mekko olarak gelmişti. 17 yaşında evlenmiş, evlendikten sonra İstanbul'a yerleşmişti. İstanbul'da yoksul zordu. Gacuzluk zordu. Esiyle birlikte kendisi de çalışıyor, evlere gündelikçi olarak temizliğe geliyordu.

Tokat'lı, Maras'lı, Erzurum'lı, Mobyalı, Sivrişanlı... Anadolu'dan gelen yoksul insanların yerleştiği bir geçişte mahallesi olan Küçükhanımlı mahallesine yerleştiriler. Temizliğe giderek kazandığı paradan arttırarak bostanı sadece bir ev sahibi oldukları.

Ailesi ve kardeşleriyle devrimi, ve devorot bir ai-

leydi. Ama osil olaroz kendusi devrimcilere de
Armutlu de tanımustu. Tanımlıca sevdi, beğlendi.
Kendesi ve eside mahalledeki devrimci colışmalar
icninde yer alıyortardı. O bölge de colışan devrim-
cilerin katedildiğini, tutsoz düştüğünü gördü.
Haksızlıkların, ceabetsizliklerin bir keder
olmadığını kavradı. Devrimciliz olurda tutsozluğ
olmaz mı? Hapishaneleri tanıdı. İlk öreleri tanıdığı
sevdiği devrimcileri görmeye gidiyordu. Sonra
kendesi ve eside de tutsoz düştü. Her hafta gö-
rüş gününde çıktı - geldi. Artık sadece devrim-
cileri seven tanıyan birisi değil, onlara birlikte-
lan, onlara yardımcı olmaya colışan biri idi. Göz
görmeden kendisinde '97 yılında tutuzlandı. Kısa
seyir bilecek bir süre Sakarya Hapishanesi'nde
de tutsozluğu yasadı. Tutsozluğu süresinde dev-
rimcilere bağları daha da güçlendi. Özüme yaz-
mayı hapishanede öğrendi. Özetle ufkü daha
da genişledi. İstikliydi, öğrendikçe gelişti, güçlendi.
Tanrıye okuzten sonrada devrimcilere ilişkisini
sürdüdü. Vefatıydı...

Bir süre sonra eside detanliye oluştı. An-
caz sorular yazıyordu. Zayıftı, terehtütleri var-
dı. Esine destek oldu. Devrimcilerle bağını kopar-
maması için onu tesvili etti. Bu arada eside yarıdan
tutuklandı. Bu safer Ümraniye Hapishanesi'ne gö-
türüldü. Evini yüzü, Sina'nın sorumluluğuna Gülsüme'nin
imaretlandaydı. Bir yarıdan colışıyor. ve

oğluyla ilgileniyor, bir yarılarında hiç ailesizmeden
ezinin ziynetine gidiyordu, iş ararken tek satı
vardı Gülsümen'in, Ezinin ziynet günü izni olması.
Neresi olursa olsun, parasına puluna bozamaz bu zartı ko-
yardı.

TAYAD'ıydı ama çalıştığı için TAYAD'ın bütün
etkenliklerine katılmazdı, Anarar bakkaliye eğlenciler-
lere izin olabilse katılırdı. Bazen de eğlene katılır.
daha sonra bir nezaret uydurmuşdu. Patronlarında bilir-
di ama severlerdi Gülsümen'i. İsmi iyi yapardı,
dürüsttü, güvenilirdi, dabra daşaydı. Patronları
onu kaybetmez istemez göz yumarlardı. Hatta Ö-
lüm Öncüne basılmadan önce çalıştığı son evin sa-
hibi bir İngiliz'di, Gülsümen Ölüm Öncüne basıl-
dıktan sonrada öreyp sonuyor, duyduğu sevgiyi
ifade ediyordu.

Dinense basılmadan öncede yaşadığı vevale-
de konular arasında çıkan anlaşmazlıklar, dabr
kavaların tarafı alınması hiç itimsizlik, öznelik
tenesinde siz siz rastların çekimlerinde, dabr
nebede hep yapıcı, üretici oldu. Hol'de arasında ki
dabr odulara prim vermedi, husumetleri kırılmadı

Bir akşam Gülsümen'in evinde toplanmış-
tık. Disordan sesler gelmeye başladı. Bağırız, ça-
ğırızlardan yire bir karga olduğunu anladık. Hemen
dizari fındıkız. Tokat'lılar la Meresliler arasında ki
kavaklardan biriydi, Gülsümen Tokat'lıları ama o ilde
Merestlilerin yanına gitti, Merestli bir kadın bulma
göbe tesle yordanmıştı, Yaralı kadını alıp hastane-
ye götürmüştü ve tedavisi tamamlandıktan sonra yolduz
birermedi onu... Bu yolda vevalede yaşadığı insan-
lar arasında senilir sayılırdı.

Kepisi süretilir derimencilerce caizti. Ezi hepsine de olacağı için oğlu Sinan'la yola çık-
sıydı. Bu nedenle öncece TAYAD'lı beyan
arkadaşlar evine gidip galdı. Kısa sürede
onlara kaynar, bir ana-kız yolda da kadez gi-
bi olurlardı. Bir ana serkadiyle yolda, giyeceğinden
giyeceğine hatta temelliğe kadar ilgilerdi.

F Tiplere yönelik kampanyanın ilk başında
dönerdi. TAYAD'ın etkinlikleri, bilgilendirme faali-
yetlerin yansın eğitim colunabirde vardı. Olustur-
lan üç kızlık eğitim grubu için, grupları beyan
arkadaş Gülsümen'in evini ayarladı. Eğitim Colu-
nasını orada yaparız. İlk gün okuyan geç saat-
lerde gitmiştik. Gülsümen çıktı kapıya. Ne var yok.
Kısa bir sohbetten sonra Colunaya beklemeye dışı-
nuyorduk. Kısa bir sohbetten sonra "hadî beşle-
lim" dedik. Gülsümen, "Bir deziye" dedi. "Sizin
için o kadar hevesli yaptım. An kenne olummu?
Olmez ilk üçe kennezi dayıncayız" dedi. Me-
ğer yenebilir pisirmiş, hezır beşle tiyomuz. Yene-
mizi yediz. Sofra kalzti. Çalkıncı beşle yediz.
Gülsümen yanımızda gitmiyor. Hadî beşle-
lim filan diyoruz ana o duruyor hala. Beyan arkadaşo
beştin, o da ne yapalım qänderelinmi qibisin-
de bir hareket yaptı. İstiyorsa kalsın diye dışın-
düz. Tenem kalsın anlamda beşimzi selbez. Aslında
kalması, eğitim colunasma katılmaz istemesi, hoşunna
gitmişti. Saatler geliyor geç yarıncı geliyordu.
Gülsümen'in qätterü kopuyor. Soru soruyor. Len-
lottumuz konulardan. Coluistiyor. hede arka-
daşları söylediğe katılıyor vs diyor. Bir-
iki. üç. Gülsümen hep böyle. Çalkıncı da mı

sesi çıkmıyor. Ama sonuna kadar bağliyor, Bizde eğitimcilerimizle katılmakta ısrarlı olduğunu düşünüyorduk. Daha sonra süresiz kendisine gelip giden a'kadeze geliyor. "Vana" diyor. "Bu gece konuşmanızı ben katılmam nasıl olur, a'kadezeler kimlerdir? An'kadezemi gelip bunu bile söylediğimde nasıl düşünemedik diye hayıflandık. Tabii gece boynuna bükülmüş kalyon, entesi içinde sonuna köründe ise gitmez için yola koyuluyordu... Anadolu kalını Gölsünen, Gece yarılana kadar konuşmasını asil nederi misafirperverliği. Misafirlerini yalnız biraz meyayın düşünmesi...

Anadolu kalınının tüm saflığını, güzelliğini fedakârlığını Gölsünen'de gömer nüküştü, kendisi müdür. Kendi istekleri, kendi mutluluğu, kendi rahatlığı... Bunların hiçbirisi kendisi için öncelikli değildi. Önce saadizlerinin mutluluğu, önce onların ihtiyaçları, önce onların istekleri... Gecelerken, opekizken kadezeleri için, enleri için buduyguları beslemeydi. Sonra ezil ve oğlu için sonra derinlemler için...

O Anadolu kalınıydı.

Ezme, coşuşuna kızı bağli, vefeliydi. İzi dizeceyken abhi evin tüm mebli yüzünü omuzlamasına rağmen hiç yüzünmedi, sükayot edmedi. Ezim dutsuzluğu abheminde hep moral vermeye, yanında olmaya çabı, Seni yordu, bağliydı, vefeliydi. Ama o yıllara konnu cepti, her kışta da yanında olduğu ezim kulu kölesi değildi. Kim olursa olsun, ezil bile olsa ihanete, teslimiyet, koakallığa, kaypaklığa kızı tarı netti. Ölm Örucunun ileyken günlerinde bile dermanı olma vesna rağmen ziyaretlerini aksatmamıştı. İzinin ve kadezinin ziyaretlere gitti, Sorunları çözemeyen ezini tekbin etti, güç vermeye çabı, Ancaz

esi artıq qaf dñrilemez bir noktaya qıtmiş, sin-
sice kocame plaberi yopıyordu. Kendisine qāsterler
tñm iyo niyetli. Gābeler, ģeriler ve ģerler hep-
hare ideresine keati. Onun iġin artı ģer qıtmiş
tı. Gñlsñmer, arkabeler, dñsñmer, sñtler... Bun-
lan ģibbirinin anlami yārtu artı. Ģukur icāreler-
miřti onu.

Gñlsñmer bunn dñyduġunda Ģñm dñmunday-
dı. Mñthiř Ģfkolendi. Ģfkosi bñyñrtñ. Ģuruluġu,
bir iħaretahn esi olmaġı asla ksbñl edemezdi. Ha-
ber dñyduġunda terablıtsñz esinden bñsñmar
istediġini sñykelir. Keri retti ve bir an Ģne kurtul-
moř istiyordu. Bir iħaretahn esi olarak anlamořten.
Bir keq qñn qeasin, baiki esi yoptıġın farkerever
dñer. Ģu nedenle arkabelerin birkeq qñn bñke-
meshe bile mñsade etmedi. Bñsñme dilercesini an-
de verdi. Her konda mñteresi, mñloyim. Kendisine
oit ģibbir istekte bulunmayan Gñlsñmer bñ konda
terussizdi, setti. Oġlu sinai'n dñyqusel dedirene-
lana bile oblıre etmedi. Arkabelerin ģibbir dileriz
olmadıkları bir teyrla "Baku" diyordu. "Eġer bñsñ-
me islemi 420da ber bir odenn soqadıyla Ģñrsen
iki dñm yakenizde olur. Bunn bñyke bilini". Hızla is-
lemler bñzletildi. Anu yire prosedñr qeazı baiki bir
sñre qerekiyordu. Bu sırada iħeretin mñsoftu abaz
esi tñliye edilebi. İħanıyordu Gñlsñmerin yanına qer-
miyordu. Korkuyordu icāsereti yārtu. Ģne bir nobiz
olmaz iġin tñkifet b arqabıltı aneř Gñlsñmer sinirler-
di, affetmeyezti. Gereken cevabı verdi. Ģu bir dñme
ceseret edemedi, korkularının esiri olarak cñkñrñn
insan mñsadelesi... Bir dena arapırdı.

Gñlsñmer bñykelir sevdiñi sever, sibliñi

silerdi.

19 Aralık'tan sonra dışarda ölüm orucunu sürdürmek için zor bir sınıra boylandı. 19 Aralık'ta kadar DKÖ'ler, aptıklar, sanatçıları tarafından direnişe ve rüya desteler ortız yak derecek gibiydi. Kısın soğuk günleriydi... Direnişçilere o döneme kadar dışarıdan kesimler arasında korku durumun yükseldiği düşün- di. Eski ilqi ve duyululuk azalmıştı. Bu çeri cektir- me nedeniyle umutsuzluk ve moral bozukluğu yayılıyor- du. İşte tam da bu nedenle her şeye rağmen bu gün- lere direnişin keralliliğini göstermek önemliydi. TAYAD basılmış, direnişçilere kapısını açacak bir kurum bile bulamıyordu... Ölüm Orucu diyerek bizlere, TAYAD' lilerle birlikte dışarda direnişe boylayan "desteleri- mit" de yaptı ortız. Herşeyin bittiği havasının yay- ılmaya boylandığı bu dönemde direnişçi, qözlere den- uzak bir qezetonda novalesinde, Armutlu'da Şenay' in evinde devam edilecekti. Bu karar direnişçiler to- pından sevgiye kerz ilandı. Özellikle de Gilsüme ve Şenay çocukları gibi sevtilerlerdi. Direnişe kerelli novalelerinde, kerelli konsulların yanından deran edilecekti. Her sonra kerelli evliydi, done rahat hareket edebileceklerdi. Direniş Armutlu'ya tozdu.

Hermit dışarda sonitler verilmiş, Armutlu' da'yi direnişçiler umutulmuştu. TAYAD' lilerin cob- sı Armutlu'ya bir direniş merkezi olarak yanından qir- deme getirerek için yatmıyordu. Bu durum G-1- süme'nin sonit dışvesine kererde sürdü. Gilsüme'nin sonit dışvesiyle birlikte 19 Aralık'tan sonra umutları TAYAD'lı lilerin ölüm orucu yeniden hatırlandı. Yeniden qözene stüdü. Bu yanıyla odı-

rende Gilsümen'in karallıkları ve şairlikleri çok
şerhliydi, şerhliydi...

Halktan birisiydi Gilsümen. Bir tenafet
olarak, derinlikleri bağına basan bir adamdı, ama
di. Bir kadın olarak, ama olarak duyguları güçlüydü.
Sevgisi Schopenhauer'i boğulmuştu, Beethoven
fezle bilmezdi çok okunmazdı. Helyatında oku-
duğu kitap sayısı üçü bezi geçmezdi. Ama ten-
afı derinliklerin yosununda şerhli bir yer vardı.
Aramalı bölgede Coleridge yosun derinlikleri
dillerden düşürmezdi. Şerhli denizden Fikret (Mu-
hammed Karakuz) ve Eyüp Samur bunlardan iktisidydi.
Öyle ki oğluna vasiyetiydi, "Fikret anlam gibi
ol oğlum" diyordu.

Söz namustur onun için Namusluymdu. Sözü-
ne sonuna kadar sadık kaldu. Kıvrıman, kaypaklığın,
riyakarlığın, ilikretin birbirtirüsünün yosunluğu ve
bunları tenafetler olarak nosunlaştırılmaya çalışıl-
dığı dönemde asla unutmuduğu sözü. Nasıl
başladıysa öyle bitirdi. Nasıl yosunladıysa öyle
öldü. Öyle sessiz öyle mütevazı, Acıyı belli
etmeden, öyle gülümseyerek...

Halktı Gilsümen, derinliklere ilişkilerin
de zaman zaman küst üzü, yakındığı zamanlarda
okunmuştu. Halkı, nosunlu duygularla da... Ama
nosunluymdu. Bir güler yüz yeterliydi görü-
nü olmaya. Ancak dineniz içindeyken bir kez
bile olsun yosunmadı, sızılmadı. Okunmuşlukları,
ilgisizliğin en üst boyutta yosunluğu günlerde
deni yüzlerini gülümsemesini etkisiz etmedi. O-
lumsuzlukları, ezizleri, olgunlukla kersilik rep.
Bu niye öyle bu niye böyle demeli, hep olgun

hep anlayışlı ama hep karam ve tereddütlüydü. Bu
 yanıyla terih, lekeli pürüzsüz oğ-poz soy-
 folorına kaydetti onun dinenisini. Gülsümen'in
 mesumiyeti, dumluluğu, temizliği karşısında dinenise
 tenizlik eden herkes, aydınlar, sanatçılar ona karşı
 dem bir hayranlık sevgisine saygı duyduklar. ..

Büyük dinenimizizin dışındaki ilk sanidi
 olma onun ona oittir. İlk sanidimiz olarak dışarda
 ölüm Orucunu sürdüren TAYAD'lıların bayraktarlığı-
 nı yapmıştır. Gülsümen, ülkemiz kadınının temsilci-
 su, onurunu, gururunu temsil eden bir anittir. An-
 dolu tapraklarında sonsuzta kadar bezi olan
 bu anıtın önünde saygıyla eğiliyoruz.